

מעשה חכמים:

הלל על גג בית המדרש



כווץ זמן

פערי
מידע

יסוד על
טבעי

דיאלוג או
מונולוג

מסר

קונפליקט

מבנה

מידה כנגד
מידה

אָמְרוּ עָלְיוּ עַל הַלֵּל הַזֶּקֶן, שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם הָיָה עוֹשֶׂה וּמְשַׁתְּכֵר בְּטֶרֶפְעֵיק.
חָצְיוֹ הָיָה נוֹתֵן לְשׂוֹמֵר בֵּית הַמְּדָרֶשׁ וְחָצְיוֹ לְפִרְנָסְתּוֹ וּלְפִרְנָסְתַּת אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ.
פַּעַם אַחַת לֹא מָצָא לְהַשְׁתַּכֵּר וְלֹא הִנִּיחוֹ שׂוֹמֵר בֵּית הַמְּדָרֶשׁ לְהַכְּנִיס;
עָלָה וּנְתַלָּה וַיֵּשֶׁב עַל פֵּי אַרְבָּה, כְּדִי שֶׁיִּשְׁמַע דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים מִפִּי שְׁמַעְיָה וְאַבְטָלְיוֹן.
אָמְרוּ: אוֹתוֹ הַיּוֹם עָרַב שַׁבַּת הָיָה, וְתִקּוּפַת טַבַּת הַיְתָה, וַיִּרְדַּ עָלָיו שֶׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם.
כְּשֶׁעָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר אָמַר לוֹ שְׁמַעְיָה לְאַבְטָלְיוֹן:

אַבְטָלְיוֹן אָחִי, בְּכָל יוֹם הַבַּיִת יֵמָאִיר וְהַיּוֹם אָפֵל, שְׁמָא יוֹם מְעַנָּן הוּא?

הִצִּיצוּ עֵינֵיהֶן וְרָאוּ דְמוֹת אָדָם בְּאַרְבָּה.

עָלוּ וּמָצְאוּ עָלָיו רוֹם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת שֶׁלֶג.

פָּרְקוּהוּ וְהִרְחִיצוּהוּ וְסָכוּהוּ וְהוֹשִׁיבוּהוּ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה.

אָמְרוּ: רָאוּי זֶה לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבַּת.





מעמד

• 40 שנה משמש את שמעיה ואבטליון

• 40 שנה נשיא (כאשר שמאי אב בית דין)

• תלמדיו מכונים "בית הלל"



מקום

• עלה מבבל לארץ ישראל (בן 40)

• לאחר מכן למד והנהיג בירושלים



זמן

• חי 120 שנה משנת 112 - ועד 8

• מסיים את תקופת הזגות

40 שנה נשיא הסנהדרין

40 שנה תלמיד של שמעיה ואבטליון

40 שנה בבבל

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק,
חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו.

עני
גשיבול
גאמאז גורה

פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס.
עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון.
אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים.

כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון:

"אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא?"

הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה,

עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג.

פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המזורה.

חסיון
נבש
גרב

אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.

הכרה
כגדולא
שא הא

מיהו הגיבור בסיפור?



בית המדרש

(דרך העומדים בראשו:
שמעיה ואבטליון)
עוברים תהליך לאורך
העלילה



הלל

- ✓ הוא הדמות המרכזית
- ✓ הוא דגם לדמות מופת

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפציק,
חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו.
פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס.
עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון.

אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים.

כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון:

”אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא?”

הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה,

עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג.

פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה.

אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה **עושה ומשתכר** בטרעפיק
חציו היה **נותן** לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו
פעם אחת לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס
עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי **שישמע** דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון.

אמרו אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים
כשעלה עמוד השחר **אמר** לו שמעיה לאבטליון
אבטליון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הוא
הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה
עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג
פרקוהו והרחיצוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה

אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת.

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק,
חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו.
פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס.
עלה נתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון.

אמרו : אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים.
כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון:

”אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא?”

הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה,

עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג.

פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו ענגד המדורה.

אמרו : ראוי זה לחלל עליו את השבת.

העולם שבחוץ

חושך (היום
אפל, שמא יום
מעונן?)

קור (תקופת טבת
היתה וירד עליו
שלג)

סכנת מוות (מצאו
עליו רום שלוש
אמות שלג)

קשיי פרנסה
(משתכר
בטרעפיק... לא
מצא להשתכר)

בית המדרש

אור (בכל יום
הבית מאיר)

חום (הושיבוהו
כנגד המדורה)

חיים (דברי
אלוקים חיים)

אחזה (אבטליון
אחי)





סמלים

האור - מסמל את התורה



הארובה – סמל לקשר בין החוץ לפנים



הפתח – מעבר בין עולמות



השומר – סמל לחסימה



והעמידו תלמידים הרבה –
אבות דרבי נתן

אבות דרבי נתן נו"א פרק ג:

בית שמאי: אומרים אל ישנה אדם אלא
למי שהוא חכם ועניו ובן אבות ועשיר.

ובית הלל אומרים לכל אדם ישנה.

שהרבה פושעים היו בהם בישראל

ונתקרבו לתלמוד תורה ויצאו מהם

צדיקים וחסידים וכשרים.

אבות דרבי נתן נו"ב פרק ד:

בית שמאי: אין שונין אלא לכשרים
ולבני אבות ולבני בני אבות.

בית הלל: לכל אדם.

משלו משל למה הדבר דומה, לאשה

שהיא מושבת תרנגולת על הביצים

מתוך הרבה, היא מוציאה מעט, ומתוך

מעט אינה מוציאה כלום.

מיהו הגיבור בסיפור? ואם כך במה עוסק הסיפור?



בית המדרש

הנושא:

היחס בין בית המדרש לעולם שבחוץ
/ או מי נכנס אל בית המדרש



הלל הזקן

הנושא:

מסירות הנפש לתורה

ההקשר בגמרא

גנו רבנן עני ועשיר ורשע באין לדיון
לעני אומרים או מפני מה לא עסקת בגוריה?
אם אומר עני הייתי וטרוז במצולותי
אומרים או כאוס עני היית יותר מהלל.
אמרו עליו על הלל...

אמרו עליו על הלל...

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעים,
חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו.

פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס.

עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון.

אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים.

כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון:

”אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא?”

הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה,

עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג.

פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה.

אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.

עלה עמוד השחר

משנה ברכות:

מאימתי קורין את שמע בערבית?

משעה שהכהנים נכנסים לאכל בתרומתן, עד סוף האשמורה הראשונה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: עד חצות. רבן גמליאל אומר: **עד שיעלה עמוד השחר.**

מאימתי קורין את שמע בשחרית?

— משיכיר בין תכלת ללבן. רבי אליעזר אומר: בין תכלת לכרתי.

גמרא:

מאי בין תכלת ללבן?...

תניא רבי מאיר אומר משיכיר בין זאב לכלב

ר"ע אומר בין חמור לערוד

ואחרים אומרים **משיראה את חברו רחוק ד' אמות ויכירנו**

אמר רב הונא הלכה כאחרים

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעים,
חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו.

פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס.

עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון.

אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים.

כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון:

”אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא?”

הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה,

עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג.

פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה.

אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.